

УДК 37.015.311

Педагогіка
школи

ВИКОРИСТАННЯ НАУКОВО – ПРАКТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПРОГРАМИ ВСЕБІЧНОГО РОЗВИТКУ ДИТИНИ «КРОК ЗА КРОКОМ» У РОЗРОБЛЕННІ ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНОЇ МОДЕЛІ ОСВІТИ

У статті розглянуто організаційно-педагогічна структура, педагогічні технології, що реалізують завдання програми всебічного розвитку дитини «Крок за кроком». Доведено, що створена модель особистісно-орієнтованого навчання учнів є ефективною.

Ключові слова: програма «Крок за кроком», експеримент, тематичне навчання, ранкові зустрічі, інтеграція, робота в центрах.

**Олена
ЗУЙКО**

Директор
загальноосвітньої школи
I-III ступенів № 1
ім. О.П. Довженка
Новокаховської міської
ради Херсонської
області,
вчитель вищої категорії,
старший учитель

Актуальність. Основні напрями експериментальної діяльності Програми всебічного розвитку дитини «Крок за кроком» сприяють різнобічному розвитку індивідуальності дитини на основі вивчення і врахування її особистісних здібностей, інтересів, потреб та відповідають завданням реформи Нової української школи.

Мета: розкрити науково-практичний потенціал програми всебічного розвитку дитини «Крок за кроком» у школі II ступеня у розробленні особистісно-орієнтованої моделі освіти.

Завдання: довести доцільність наступності у реалізації основних положень програми «Крок за кроком», дослідити ефективність особистісно орієнтованого нав-

чання, основних методологічних засад програми «Крок за кроком».

Виклад основного матеріалу. Загальноосвітня школа № 1 – ровесниця Нової Каховки, створена у 1952 р. У 1977 р. постановою Ради Міністрів України їй присвоєно ім'я видатного кінорежисера і письменника О.П. Довженка. **Наша школа – це культурно-освітній осередок міста, який поєднує традиції і новаторство,** та впевнено крокує у майбутнє. Навчально-виховний процес забезпечує **фаховий педагогічний колектив:** 21 спеціаліст вищої категорії, 12 – I категорії, мають педагогічні звання «учитель-методист» – 9, «старший учитель» – 12, заслужений учитель України – 1.

Серед випускників школи – двократний олімпійський чемпіон **В. Борзов,** ві-

Рідна школа

Директор школи, ліцею, гімназії № 6 '2018

домі сучасні актори брати Носкови, Н. Делієва, С. Коваленко, майстри спорту А. Калініна, С. Коровайко, В. Дружинін, переможець Міжнародної гімназиadi – 2018 в Марокко Данило Федоров та ін.

З 2011 р. наш навчальний заклад є базовим для проходження практики студентів Бериславського педагогічного коледжу.

Колектив школи багато років працює в особливому експериментальному режимі, забезпечуючи рівний доступ до якісної освіти кожного учня. В результаті зростання професійної майстерності педагогічного колективу активно впроваджуються в освітній процес інноваційні педагогічні технології, реалізуються завдання науково-методичних експериментів регіонального і всеукраїнського рівнів. З 2001 р. початкова школа розпочала навчання за програмою Міжнародного фонду «Крок за кроком», з 2004 р. школа І ступеню є опорною в області з проблеми «Впровадження програми «Крок за кроком» у навчально-виховний процес шкіл міста». Директор школи О.М. Зуйко є ініціатором участі школи в багатьох інноваційних програмах. З 2010 року колектив працював над експериментальним дослідженням «Реалізація принципу наступності особистісно орієнтованого навчання за програмою всебічного розвитку дитини «Крок за кроком» у базовій школі». На базі школи проводились обласні науково-практичні семінари «Реалізація принципу наступності особистісно-орієнтованого навчання в початковій та основній школі», «Гуманізація освіти як умова успішної взаємодії учителя та учня», «Тематичне навчання як засіб розвитку пізнавальної активності дітей дошкільного та молодшого шкільного віку за програмою всебічного розвитку дитини «Крок за кроком», «Інтеграція медіаосвіти в навчально-виховний процес» та ін.

Основа Програми «Крок за кроком» – особистісно орієнтований підхід

до освіти дітей, що ґрунтується на засадах гуманної педагогіки і психології, і передбачає повагу до особистості дитини, її унікальність, схвалення, заохочення, свободу вибору. Дитина, за концепцією Програми, є центром навчального процесу, тому експериментальна робота в школі спланована і реалізується на основі забезпечення принципу наступності початкової школи і базової, що підтверджується результатами психолого-педагогічної діагностики [2].

Ключовим поняттям «кроківської» програми є тематичне навчання, яке заохочує дітей реагувати на зміст уроків, свідомо та із задоволенням навчатись, спонукає вчителів до організації різних видів діяльності, що принесуть дітям відчуття впевненості та створення ситуації успіху. Тематичне навчання допомагає учням побачити зв'язки між різними предметами, практичне використання здобутих знань у житті. Плануючи тематичний урок, **учитель міркує над такими питаннями:** чи відповідають обрані теми віковим особливостям дитини? Чи спонукають ці теми до розвитку творчих здібностей? Чи може обрана тема бути втілена так, щоб кожна дитина мала відчуття успіху? Чи розвиватимуть діти базові академічні навички, втілюючи проекти тематичного уроку? Чи виникне нагода для суспільної співпраці та відповідальності під час роботи дітей над проектом? Чи матимуть діти змогу розширити свої знання та здобути досвід і власне розуміння у тлумаченні нової інформації?

Тематичне навчання складається з таких етапів: вибір теми учнями разом з учителем і батьками, робота за темою на уроках і ранкових зустрічах, розроблення технологічної карти або маршрутного листа, «міжпредметної павутинки», проведення ранкових зустрічей, робота в центрах за участю вчителів різних предметів, свята співдружності.

Вивчення теми на основі предметної інтеграції передбачає саморозвиток, розроблення механізму для творчості всіх учасників освітнього процесу: учнів, учи-

телів, батьків. У школі створено творчу групу вчителів з проблеми *«Методика проведення ранкових зустрічей на основі міжпредметної інтеграції»*. Результатом її роботи стало теоретичне обґрунтування втілення такої форми роботи в *«кроківських»* класах, ефективне оволодіння досвідом спілкування, забезпечення емоційного благополуччя учнів, інтеграції шкільних предметів у межах обраної дітьми теми [3].

Практика ранкової зустрічі – одна із перших методик, орієнтованих на дитину, що застосовується вчителем у програмі *«Крок за кроком»*. На початку дня діти збираються, щоб привітати один одного, вислухати думки друзів, поставити запитання, обговорити новини і розклад дня. Кожна дитина вдумливо і поважно вітається з друзями, після чого протягом короткого часу ділиться власним досвідом з товаришами. Вся група бере участь у короткій, енергійній груповій вправі. Ця зустріч формує колектив, сприяє усвідомленню того, що кожен є важливий, вчить сприймати відмінності, дотримувати певних «законів» класу. Учні чекають ранкової зустрічі. Вчитель використовує *«кроківські»* технології і проекти (*«Людина тижня»*, *«Крісло автора»*, *«Учень року»*, *«Моє портфоліо»*, *«Портфоліо класу»* тощо), що все це дає можливість учням самореалізуватися, виявити і розвинути свої творчі та комунікативні здібності. Теми, які обирають учні для вивчення, свідчать про різноманітність поглядів, широту світогляду (*«Шоколад»*, *«Океани»*, *«Людина»*, *«Дорогоцінне каміння»*, *«Космос»*, *«Спорт»*, *«Греція»*, *«Сім чудес України»*, *«Мультиплікація»*, *«Кіно»*, *«Винаходи»*, *«Європа»* та ін.). Робота в центрах навчальної діяльності – заключне підсумкове тематичне заняття за програмою *«Крок за кроком»*. Такими центрами можуть бути: центр математики, дослідження, музики, мови, мистецтва тощо. Тут обирають спікера, секретаря, розподіляють обов'язки, навчаються комунікації, партнерства, презентації власних думок [1].

На закріплення тематичного навчання батьки влаштовують екскурсії та свята для дітей. Так, після вивчення теми *«Сім чудес України»* організовано подорож до Асканії – Нової, з теми *«Вода»* – екскурсія до київського Музею води, з теми *«Європа»* – подорож до Франції.

У рамках STEM-освіти в школі запроваджено єдині тематичні дні (*«Вода»*, *«Джинси»*). Протягом дня проходили екоуроки, уроки-тренінги, захисти проектів, квести, вікторини з обраної теми.

У процесі експериментальної роботи реалізовано такі завдання: забезпечено наступність у реалізації основних положень програми *«Крок за кроком»* між дошкільними навчальними закладами, школою I і II ступенів; визначено особливості особистісно орієнтованого навчання дітей у базовій школі; розвинуто партнерські відносини між школою і сім'єю; розроблено і впроваджено сукупність психолого-педагогічних механізмів проведення інтегрованого, тематичного навчання.

Як підсумок, колектив школи очолюваний директором **О.М. Зуйко**, зайняв перше місце в міському та обласному етапах конкурсу *«Школа Херсонщини – 2013»*. У 2013 р. школа була удостоєна звання *«Флагман освіти і науки України»* та отримала Грамоту *«За вагомий внесок у розвиток освіти та виховання підростаючого покоління»*. У 2016 р. заклад представлений на Міжнародному форумі *«Сучасний стан освіти і науки в Україні. Стратегія розвитку»*, презентована у книзі *«Науковці та освітяни України»* і відзначена Грамотою Міністерства освіти і науки України.

З 2016 р. школа долучилась до Всеукраїнського експерименту *«Психолого-педагогічне забезпечення особистісно зорієнтованої освіти на засадах гуманної педагогіки в середньому загальноосвітньому навчальному закладі»* (науковий керівник проекту **С.Л. Крук**, кандидат педагогічних наук, доцент, директор Центру інноваційної педаго-

гіки та психології, президент Всеукраїнської культурно-освітньої асоціації гуманної педагогіки).

Експериментальна робота дала можливість створити комфортний освітній простір навчального закладу, підвищити якість знань учнів. Моніторинг навчальних досягнень учнів школи за останні роки демонструє високу якість навчання: 2016/2017 н.р. – **67%**, 2017/2018 н.р. – **66%**. В обласному рейтингу за підсумками ЗНО у 2017 р. *школа посіла четверте місце*. Щорічно зростає кількість учасників і переможців Міжнародних і Всеукраїнських конкурсів, Всеукраїнських учнівських олімпіад з базових дисциплін.

Кращі здобутки педагогів узагальнено і рекомендовано до впровадження КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», надруковано у всеукраїнських фахових журналах «Біологія», «Lefrancais», «Вивчаємо українську мову і літературу», «Шкільний світ», «Хімія» «Медіаосвіта», «Таврійський вісник освіти». Вчителі нашої школи неодноразово проводили експертизу підручників, розробили авторський спецкурс «Перлина Таврійського краю» для учнів 1-4 класів (керівник **О.О.Банкова**), який був запроваджений у школі. Створено та здійснено апробацію авторської програми гуртка «Анімаційна студія «СТОФ» на паралелі 4, 8 класів (керівник **О.М. Курінкова**). Робота отримала гран-прі в П'ятому Всеукраїнському фестивалі педагогічних ідей «Василеві передзвони» (номінація «Цінності гуманної освіти, дитинства у працях **В.О. Сухомлинського**»). Проведено Всеукраїнські майстер-класи під час Третього Львівського фестивалю гуманної педагогіки вчителями **О.М. Бужинською, О.О. Банковою, О.Р. Тесленко**.

Конкурс «Соняшник»

День міста

Шкільний зорепад

Анімаційна студія

День учителя

У 2016 р. на базі нашого навчального закладу проведено фінал другого Всеукраїнського фестивалю педагогічної творчості «З Україною в серці!». Для 40 представників регіонів України представлено Асоціацію навчальних закладів особистісно орієнтованого навчання за принципами гуманної педагогіки Новокаховської міської ради. Учителі школи постійно прагнуть до самовдосконалення, є активними учасниками обласних, Всеукраїнських та Міжнародних семінарів і конференцій.

На базі школи здійснюються зустрічі з представниками ОБСЄ, польського волонтерського руху, делегацією французького міста Сент-Етьєн дю Рувре.

У 2012 р. заклад першим у місті долучився до Державної програми інклюзивної освіти. У закладі відкрито чотири інклюзивних класи.

Ефективність виховної моделі школи, що базується на колективних творчих справах, пройшла апробацію часом. Метою виховної системи є створення єдиного виховного простору, спрямованого на розвиток особистості кожної дитини. Основним підсумковим заходом колективних творчих справ стали свята співдружностей (об'єднання класів різних вікових категорій).

У 2016 р. школа долучилась до Всеукраїнського проекту «Інтеграція через діалог. Програма освітньої психологічної та інтеграційної допомоги дітям, які постраждали від збройного конфлікту на сході України та анексії Криму»; до участі у школі лідерів Всеукраїнського проекту «Агенти змін».

Одним з головних завдань адміністрація школи вважає виховання морально, психічно і фізично здорового покоління. Збірна команда школи протягом останніх 10 років – призер міських спартакіад. Учні неодноразово захищали честь міста на обласних змаганнях з баскетболу, «Старту надій», Спартакіада допризовної молоді, «Шкіряний м'яч», «Козацький гарт», «Олімпійське лелечення».

ВИСНОВКИ. Сьогодні загальноосвітня школа I-III ступенів № 1 м. Нова Каховка – сучасний експериментальний навчальний заклад, де творчий союз учителів, учнів, батьків відкриває нові освітні горизонти. Розроблено і впроваджено сукупність психолого-педагогічних механізмів проведення інтегрованого, тематичного навчання з метою досягнення учнями результатів згідно з нормами державного стандарту освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Колін, Бейн. Посібник для вчителів з проведення ранкових зустрічей / Бейн Колін. – ВФ «Крок за кроком», 2004. – 56 с.
2. Кузьменко, В.В., Жорова, І.Я. Психолого-педагогічні засади діяльності фахівця: історія, теорія, практика / В. В. Кузьменко, І. Я. Жорова. – Херсон: КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2013. – 284 с.
3. Софій, Н., Кавун, Ю. Співпраця між домом і школою / Н. Софій, Ю. Кавун. ВФ «Крок за кроком», 2005. – 76 с.

Елена Зуйко

Использование научно-практического потенциала программы всестороннего развития ребенка «Шаг за шагом» в разработке личностно ориентированной модели образования

В статье рассмотрена организационно-педагогическая структура, педагогические технологии, реализующие задания программы всестороннего развития ребенка «Шаг за шагом». Доказано, что созданная модель личностно ориентированного обучения учащихся является эффективной.

Ключевые слова: программа «Шаг за шагом», эксперимент, тематическое обучение, утренние встречи, интеграция, работа в центрах.

Olena Zujko

Use of the scientific and practical potential of the comprehensive child development program «Step by step» for the development of a person-oriented model of education

The article outlines the organizational-pedagogical structure, pedagogical technologies, which realize the goals of comprehensive child development program «Step by step», it is proved that the created person-oriented model of teaching pupils is effective.

\Keywords: «Step by step», experiment, thematic training, morning meetings, integration, work in centers.